

UN DOCUMENT PRIVITOR LA VÂNZAREA “SLUJBEI VĂMII” ÎN MOLDOVA PE PERIODA 1 IANUARIE – 30 IUNIE 1804

IOAN MURARIU

În Arhivele Naționale din Iași se păstrează un important document cu 62 de “ponturi”¹, cuprinzând condițiile în care s-au vândut veniturile vămii moldovenești pe timp de 6 luni (ianuarie – iunie 1804). “Slujba Vămii” pe perioada menționată a fost vândută marelui logofăt **Constandin Balș** cu suma de **102.500 lei**, plus unele adausuri și havaeturi, înscrise în ponturi speciale. De exemplu, vameșii erau obligați să asigure leafa logofătului, vistiemicului, postelnicului, medicului, gerahului, moașei, suiulgiilor, cămărașului, grămăticului, precum și sume pentru Cutia Milelor și Casa Răsurilor.

Pe vremea aceea, 102.500 lei reprezenta valoare a 5.125 chile de grâu (adică 1.578 de tone), sau a 2.770 boi, sau a 1.708 cai, sau a circa 34.200 oi².

Acest document, despre care nu știm să fi fost publicat în întregime, cuprinde multe și prețioase informații nu numai cu privire la organizarea vămii, dar și la comerțul extern și de tranzit al Moldovei. Aflăm, de exemplu, că Moldova exporta atunci vite cornute, cai, oi, capre, porci, său, cerviș, pastramă, piei, cașcaval, miere, stupi, ceară, sare, păcură, anison, tabac, cherestea, perje uscate, cereale, făină, vin etc.

În același timp, Moldova importa porci, anison, rachiou, lămâi, portocale, chitri, rodii, cracatiță, pește de mare, scoici de mare, votcă, untdelemn și altele. Unele produse importate erau scutite de vamă, între acestea numărându-se și “cărțile ce să aduc de cetit din părți străine” (“pontul” 28).

Mărfurile tranzitate prin Moldova și vămuite erau următoarele: blănuri, mătasă, săftieni, lână, abă, coase, produse de băcănie și vin de Niculițel.

Din document mai aflăm că, în general, vama percepută era de 3% din valoarea mărfii. Făceau excepție unele mărfuri prevăzute în “ponturi” speciale. Comerțul extern cu oi și cu capre era monopolizat de Imperiul Otoman (“pontul” 5).

Publicăm mai jos documentul în întregime, transcris de noi în grafie latină.

Un document sur la vente des revenus de la Douane de Moldavie dans la période 1-er janvier – 30 juin 1804 Résumé

L’auteur y analyse un document conservé aux Archives Nationales de Iassy. Dans ce document qui comprend 62 articles on présente les conditions imposées au grand propriétaire foncier Constantin Balș pour acheter les revenus de la Douane de Moldavie dans la période ci-dessus. Celui-ci a payé pour 6 mois la somme de 102.500 lei, qui à l’époque représentait le prix de 1.578 tonnes de blé, ou bien de 34.200 moutons. À cette somme venait s’ajouter d’autres plus petites.

¹ Arhivele Naționale din Iași, fond **Documente**, P. 143/26.

² Ioan Murariu, **Prețurile cu care se vindeau unele mărfuri în Moldova la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea**, în *Carpica*, VII, 1975, p. 126 și urm.

“Ponturile Slujbei Vămii după cum s-au strigat într-acest an la Cochii Vechi, 1804, ghenar întâi

1. Toată marfa, ori de ce va fi, și ori din ce parte de loc va veni, va plăti vamă de câte trei lei la suta de lei, după dreaptă fatura cumpărăturii ce vor arăta neguștorii, afară de unile ce intră în țară s-au lăsat să fie slobodi de vamă, care se arată cu deosăbite ponturi.

2-le. Tot felul de marfă ce va eși din țară piste hotar, va plăti vama iarăși câte trii lei la suta de lei, după dreaptă fatura cumpărătorului, afară de vama vitilor și a iznaei zahere, a cărora plată a vămii să va urma după vechiul obicei, precum să arată cu deosăbite ponturi.

3. Toate metahurile țării și orici fel de marfă alta care se face aice în țară, și iarăși aice să vinde, să fie slobod de toată dare și plata vămii, afară de sari, păcură, tăbac, anison, rachiu, care aceste vor plăti vamă precum să arată cu deosăbite ponturi.

4. Cai, epi, ce să vor cumpăra din herghelii, vor plăti vamă câte un leu șasăzeci bani de vită în vreme ce să vor cumpăra, iar cari să vor cumpăra de la alte târguri, și în țară fiind de al doule mână, vor plăti vama câte patruzeci și patru parale de vită, cum și cai<i> cari merg în gios, care să cumpără de turci și sârbi, vor plăti vama iarăși câte 44 parale de vită, asămine și catării.

5. Oi și capre vor plăti vama câte șasă bani de una în vreme ce vor treci piste hotar, afară de oile mumbaelii împărătești ce să vor strânge de cătră gelepi pe suma aceea care va fi hotărât ca să se strângă, să nu se superi de vamă, iar ce vor strângi mai mult, afară piste suma rânduită, pentru acele să plătească vama după ponturi, și nimi să nu aibă voe a treci oi și capri într-altă parte de loc peste hotar, fără numai în Țarigrad.

6. Mascurii ci să vor cumpăra de cătră neguștorii și să fac turme, vor plăti vama câte 22 bani de unul în vreme ci vor treci hotarul, așădire și mascurii ce vor veni din Țara Muntenească vor plăti vama tot asămine, fiindcă să apără de desătină și să pășunează aice în țară.

7. Boii de negoț ce vor mergi în parte de sus, cumpărându-să de cătră neguștorii, vor plăti comarit câte un leu douăzeci și trei bani, și vama câte un leu doisprezeci bani de fiștecare în vreme ci să vor cumpăra, și, luând cărțali de plata comăritului și a vămii de la vameșii părți acie de unde i-au cumpărat, ori în ce vreme vor treci boii piste hotar să nu se superi a mai plăti vamă și comărit, iar pentru boii ce să cumpără prin sate, de care vameșii știință nu au, ca să le ia vamă și comăritul, pentru aceia vor rândui vameșii oamenii lor ca să scrie cirezile, și pentru căți boi nu să vor găsi în cărdurile de plata comăritului și a vămii, vor lua vameșii și vama, și comărit, după obicei, pe acie ci vor treci mai mult, dându-le și cărțalii cu care vor treci hotar nesupărați.

8. Boi<i> ci să vor cumpăra de negoț de cătră unii din lăcuiitorii țării și îi trec piste hotar, fiind păr la zăci, să nu se superi de comărit, ce numai vama vor plăti câte un leu doisprezeci bani, dar, fiindcă unii din lăcuiitori, cu chip că fac acest alijveris pentru dănsii, cumpără câte zăci, și, neplătind comărit, să supun la unii din neguștorii de piste hotar și îi trec în cirezile lor, cu care umare nu puțină păgubire pricinuesc Slujbei, ca să contenească acei lăcuiitori de ace ră umare păgubitoare, să se de poronci cătră toți ispravnicii țănuturilor ca să facă publicație spre înștiințare tuturor lăcuiitorilor ca să contenească de acest obicei rău, și boi<i> ci să vor

cumpăra, care nu sânt pentru trebuința lor, să-i arăte la vameși dacă vor fi să-i treacă hotarul pentru neșuitorie, și să plătească vama și comărit, iar când vameșii vor arăta pe vreunii că au urmat acest viclean chip și au păgubit Slujba, acei boi să vor lua contrabont.

9-le. Boi<i> de giug care vor fi de la un vițâl în sus, în vreme ce să vor cumpăra pe la târguri, să plătească vama câte noazăci și șasă bani de un bou.

10-le. Boi<i> de zalhana, în vreme ci să vor cumpăra pe la târguri, vor plăti vama câte șasăzăci și șasă bani de unul.

11. Vacile de zalhana, ce să vor cumpăra pi la târguri, sau oriunde, vor plăti vamă câte patruzăci și patru bani de una în vreme ci să vor cumpăra, și atât vameșii, cum și neșuitorii, să se firească a nu numi vite de zalhana că ar fi de negoț, căci, dovedindu-să o așa urmare, atât vameșii, cum și neșuitorii acie, să vor pedepsî, și vitele acele, măcar de vor și plăti vama vitilor de negoț, dar vor fi săliț<i> a le tăe la zalhana, datori să fie vameșii fieștecărue țanut ca pe fieștecare lună să de izvod la ispravnici de câte vite de zalhana să vor cumpăra de cătră oricini, și ispravnicii, acele izvoade să le treimată la Visterie, iar a da samă vameșii pentru acele vite ci s-au făcut, să nu fie îndatorați, ci această purtare de grijă să o aibă ispravnicii.

12. Ialovițele de negoț ce vor merge în parte de sus, cumpărându-să de cătră neșuitori ori pe la târguri, ori pe la sate, pentru ca să fie știut că sânt de negoț și nu de zalhana, vor plăti vama câte un leu de una în vreme ci să vor cumpăra, și acei neșuitori cari vor strânge cirezi de ialovițe de negoț, să fie datori a cumpăra la zăci ialoviți de negoț, trii vaci de zalhana, pe cari să plătească și vama hotărâtă a vacilor de zalhana, și să aibă a le îngrășă bini, și la vreme zalhanalilor să le tae, și săul, și cervici ce va eși, să-l ducă la șchele Gălații, ca să-l vânză la neșuitorii capărlăi (capanlăi – n.n., I.M.), și oricarile neșuitoriu va voi să strângă ialoviți de negoț, după ci le va cumpăra, să nu fie volnic a le rădica de la suhatul ci va ave fără de carte Visteriei, ce întâi să vie să dei încredințare Visteriei pentru cele la zăci, trii vaci de zalhana, cum că sânt față, și la vreme cuvințioasă să vor tăe la zalhana, și apoi să se dei carte Visteriei ca să treacă cele de negoț, dar când vreun neșuitoriu vor cumpăra ialoviți de negoț și nu va purta de grijă a cumpăra și acele pentru zalhana, atunce să i să ia din celi de negoț la zăci, trii, și să se tae la zalhana, și vameșii fieștecărue țanut să fie datori ca să de izvod adevărat la Ispravnicie pe toată luna de toate ialovițele de negoț ce vor cumpăra neșuitorii, ca și ispravnicii să le triimată la Visterie, iar ungunenii, și alții cari cumpără numai câte zăci și doazăci ialovițe și le trec îndată, neadunându cirezi aice în țară, vor plăti vama hotărâtă câte un leu de ialoviță, iar ca să mai cumperi și la zăci, trii pentru zalhana, sau ca să vie pe la Visterie să-ș ei răvași, nu vor fi îndatoriți, ci vor fi slobozi, precum s-au urmat și până acum.

13. Boi<i> și vacile ci să vor cumpăra pentru trebuința căsăpiilor țării, să nu se superi a plăti vamă, iar de să vor întâmpla ca să fie cumpărate de cătră neșuitori, și apoi, pentru folosul lor, le vând la căsăpiile din țară, și vor fi apucat a plăti vamă și comărit, să nu poată a o ceri înapoi, însă pentru ca să fie cunoscuți căsăpii unui târg la alt târg când vor mergi să cumperi vite, datori să fie a-ș lua răvaș de la vameșii târgului în care să află cu șădere.

14. Toate mortasăpiile ce să strângu în toată țara de pi vitile ce să cumpără de neșuitori, și alții, câte douăzăci și patru bani noi de vită, cari bani să-i plătească vânzătorii, iar nu cumpărătorii, s-au vândut împreună cu vama, afară de mortasăpiile ce sânt date cu hrisoave gospod.

15. Vameșii cei vechi să fie datori, la împlinire vremii vânzării Slujbei, să de iscalită tablă la vameșii cei noi de câți boi de negoț se află în țară, de la cari au luat comărit și vamă, cum și toate alte vite, cai, epi, vaci, ce vor fi vămuite de dâșșii și nu vor fi apucat a treci hotarul,

care tablă să se potrivească cu pecetluiturile ce să vor găsi că au dat pe la neguțitori pentru plata fieștecărue, și de să va găsi vreun pecetluit ca să-nu să potrivească cu tabla vameșilor, să nu se ție în samă, și acei bani, îndoși să-i răspundă vameșii cei vechi la vameșii cei noi, pentru viclesugul ce au metaherisit spre păgubire Slujbei și a vameșilor noi.

16. Săul, cervici, și pastrama, și pielile ce să fac la zalhanalile de aice din țară, din vaci, boi și căpre ci să tae, fiindcă acele vite sânt plătite de vamă când s-au cumpărat, altă vamă să nu mai plătească când să vor rădica ca să treacă piste hotar, iar săul, peile, ci să vor cumpăra de neguțitori de la căsapi, care sânt din vitile cele nivămuite, vor plăti vamă după obiceiul vechiu, iar peile ci să vor cumpăra de neguțitori ca să le treacă piste hotar, să plătească vama la locurile ci să vor încărca.

17. Iznasi zahere, ci este pentru trebuința capanului împărătesc, va plăti vamă după cum s-au urmat și mai înainte, adică săul, cerviciul, cantariul 44 bani, cașcavalul, de un car cinci lei șasăzăci bani, untul, cântariul 44 bani, miere, de poloboc de zăci cântare unul leu doisprezăci bani, pastrama, din zăci ocă una.

18. Stupii ci să vor cumpăra aice în țară și vor treci piste hotar, vor plăti vama câte trii parali de unul.

19. Ceara ci esă din țară ca să treacă piste hotar, să plătească vama câte trii lei la suta de lei în vreme când să va rădica de pe loc, după prețul vânzării, și, luând răvaș de plata vămii de la vameși ținutului, va treci neoprită.

20. Sare ci va treci piste hotar va plăti vamă câte douăzăci parale de drob, iar sare ci va treci în țara turcească va plăti vama câte una păra de drob, după cum și până acum, iar acie ci să va vinde în țară pentru trebuința lăcuitorilor, să nu se superi de vamă, atât ace ci să va vinde pi la alte ținuturi, cum și ce ci va treci la ținuturile ce sânt piste Prut, să nu se superi de vamă la trecire Prutului.

21. Păcura, ci esă din ținutul Bacăului, va plăti vamă câte una păra de vadră, iar, trecându-o piste hotar, va plăti trii lei la suta de lei.

22. Tăbacul ci să lucrează aice în țară, de să vinde de cătră lăcuiori ori la cini, să plătească vama câte trii lei la suta de lei.

23. Anisonul ci să face aice în țară și să vinde de cătră lăcuiori ori la cini ca să-l lucrezi aice în țară, vor plăti vama cumpărătorii, câte trii lei la suta de lei, cum și când va treci piste hotar, sau va veni de piste hotar, iarăși asămine să se urmezi plata vămii.

24. Rachiul, atât acel ci să faci aice în țară, cât și cel ce vini de piste hotar, va plăti vama câte trii lei la suta de lei pe suma banilor ce să va vinde.

25. Cherestea ce să faci de neguțitori, și alții, și să pogoară la șcheli, va plăti vama câte trii lei la suta de lei, cum și pentru cibuce asămine să se urmezi plata vămii, așjidire și cherestea ce va treci peste hotar de vânzare, să plătească iarăși asămine vamă, afară di ce împărătească și domnească, socotindu-să cherestea ce să vinde, prețul ei la șcheli, iar nu după prețul ce o cumpără neguțitorii din țară.

26. Scumpie ci să faci aice în țară și să cumpără de neguțitori streini sau de loc, să plătească câte șasăzăci bani, după cum s-au hotărât, de un bou ce va fi la un car.

27. Alămăi și portocali, chitri și rodii, vor da trii din sută.

28. Rupii (?), calamari, ori murați ori uscați, astachi (?), cracatița numai murată, și pești de mari marinați, să fie slobodi de toată dare și plata vămii, spre îndemnare celor ci le aduc, așjidire și tot felii di scoice de mare fără tucuri, castani, rapsazlacumuri (?) pe nidii (?), agdenii (?), jerjă uscate în cutii, să fie și aceste slobodi de toată dare, precum și cărțile ci să aduc de

cețit din părți streine, cum și zahareoa, grâu, orzu și făina, asămine și acestora ce să aduc de piste hotar aice în țară, spre îndemnare celor ci o aduc, iarăși să fie nesupărați de vamă.

29. Vinul streinu, în bucaluri, vutcă și untdelemn, tij în bucaluri, vor plăti vama câte trei lei la suta de lei.

30. Sudeții rusești și austriecești, pentru toată marfa câtă vor aduci de piste hotar aice în stăpânire Moldovei, cum și pentru câtă vor cumpăra de aice din țară și o vor treci peste hotar, după înalțile împărătești ahtinameli, și după deosăbite împărătești poronci, vor plăti vamă după tarifa ci esti aşazătă, iar cari marfă nu va fi arătată în tarifa, va plăti vama după socoteala a trii lei la sută, iar pentru marfa trecătoare să nu fie supărați.

31. Neğuitorii turci cari vor neğuători ori di ce fel de marfă aice în țară, afară de vite și iznasi zahere, vor plăti vamă câte trii lei la suta de lei.

32. Vama trecătoare să se urmezi după cum mai gios să arată, adecă:

1. blănării de untaiu, patru lei patruzăci bani.
2. Marfa de Rumele, de una povoară de una sută patruzăci ocă mătasă, lucrată sau nelucrată, câte șapte lei optzăci bani, iar povoarale ce vor fi cu musuluri, și altile asămine, și va fi prețul unei povoară păr la patru sute cincizăci lei, să plătească vamă șasă lei.
3. Săftieni de erbichiri, povoară cu una sută patruzăci ocă, trei lei triizăci bani.
4. Taiurile cu lână ce trec în țara căzăcească, să plătească vama câte șasăzăci bani de cântariu.
5. Taiurile de hamhalat de una sută patruzăci ocă, trei lei treizăci bani.
6. Taiurile de abă una sută patruzăci ocă, două sute doăzăci bani.
7. Coasăle de un poloboc, șasă lei.
8. Băcăliile, adică untuldelemn, cracatiță, și altile asămine ca aceste, cari mai înainte să trăge cu cântariul și plâte vama trecătoare de un cântar, acum să plătească vama câte un leu șasăzăci bani la suta de lei.
9. Lipticani ce vor treci marfă leptăcânească, să plătească câte opt lei de fiștecare cal sau bou.
10. Vinurile de la Niculiță, să plătească câte doi lei de bute când vor intra, și doi lei când vor eși, cum și vinul ci va treci în țara căzăcească, să plătească câte patru lei de bute, asămine și vinul ci va treci piste hotar, ori în ce parte de loc, va plăti vamă.

33. Toată marfa ce va veni de piste hotar și nu va fi ca să se aducă la Eși, ci va vre ca să o ducă în țară la alte târguri, pe la ce șcheli va intra în țară, acolo va plăti și vamă, și, luând cărțulii de la vameșii șcheli pe marfa ce au plătit, și pecetluindu-să marfa cu pecete vameșilor, va mergi la târgul unde va voi, și acolo, dijlegându-o, fiind și vameșii țanutului față, câtă marfă să va arăta în cărțulie plătită de vamă, nu va fi supărată a mai plăti și altă vamă, iar marfa ci să va găsi tăinuită, neplătită de vamă la schele unde au intrat, pentru aceea să va urma după osăbit pont, iar marfa ce va fi ca să vie la Carvasara, să nu să vămuiască la șchela marginei, ci, pecetluindu-să numai cu pecete vameșilor, ii va da cărțulie, cu cari, viind la Eși, va plăti vama la Carvasara, iar la zioa împlinirii anului, câtă marfă să va afla trecută piste hotar și pecetluită cu pecete vameșului marginii, ori la ce margini, de nu va și agiunge la Carvasara ca să le vămuiască, iarăși, după toată dreptate, de vreme ce au intrat în țară în zălile cumpărătorilor vechi, tot acei vameși vechi să aibă a o vămui, și vameșii noi să nu să amestici.

34. Toată marfa ce va veni, ori la Carvasara, ori va mergi la alte târguri, să treacă prin vamă, ca să fie prin știre vameșilor.

35. Faturile ce vor arăta neguțitorii de cumpărătoare mărfii, să fie drepte și adevărate, iar cari va arăta factură neadivărată, dovidindu-să, să plătească îndoit.

36. Marfa ce să va găsi ascunsă, spre păgubire Slujbii, să se ia contrabont, spre pilda și altora asemîne următorii.

37. Toată marfa ce să va rădica de aice den țară și va fi ca să treacă piste hotar, de la țanutul ci să va rădica, acolo va plăti și vama, și, luând și cărțului de plată de la vameșii țanutului, va treci piste hotar.

38. Cărțuliile ce să vor da neguțitorilor ce vin cu marfă, să să ia numai câte șapte parale de cărțulia, iar nu mai mult.

39. Acei ci vor ave hrisoave ca să scutească boi<i> de vamă și de comărit, ori de vor fi înnoite acele hrisoave de cătră domnie me, ori de nu vor fi înnoite, să se urnezi după cuprindere hrisoavilor, țându-le în samă vameșii de la sini (sine – n.n., I.M.), adecă de suma cumpărăturii, însă să fie datori a țâne în samă numai acele hrisoave ce vor fi făcut până la vânzare Slujbii, iar de să vor face niscaiva hrisoave după vânzare Slujbii, să nu fie datori a le țâne în samă, ce, după ce să va împlini anul vânzării Slujbei, apoi se vor țâne în samă la celilalt anu.

40. Banii vămii ce să strângu pe la țanuturi de la vameșii, să fie datori ispravnicii țanutului a-i lua și a-i treimete la Caravasara cu îndestul slujitori spre pază, dând ispravnicii și tot agiutoriul vameșilor, spre nepăgubire Slujbii, și ispravnicii țanuturilor de margine să dei pe toată săptămâna câte cinci slujitori, cari să-i rânduiască unde va ceri trebuința, iar ispravnicii celorlalte țanuturi să aibă a da câte doi slujitori la fieștecare șcheli.

41. Doisprezăci oameni ce sânt hotărâți pentru trebuința vămii a Carvasaralii Eșului, adecă șasă cantaragii și șasă cu cărții, să nu fie supărați de bir i de havalelile ce vor fi pe alți lăcuiitori.

42. Fiind trebuința a se metaherisi Vama, să cheltuiască vameșii de la săni, asemîne și la bisărica de la Vamă, ci să prăznuiești hramul dreptului Lazar, să fie datori vameșii a da de la săni câte pol ocă lumănări iarăș în fieștecare duminică, și câte doi ocă untdelemn pe toată luna, și la zioa prăznuirei să dei patru făclii câte de trii ocă una, și una ocă tămăe, cum și câte doizăci lei pe fieștecare lună pentru chirie Casăi Vămii, asemîne și pentru acoperit bisăricii, de să va întâmpla să se strice, să se facă iarăș cu cheltuiala vameșilor, având purtare de grijă pentru cele trebuincioasă aceștii bisărici, de a cerceta după domnescul hrisov ci are.

43. Neguțitorii fermalii, ce le vor cuprinde fermanurile ca să nu plătiască vamă, cercetându-să cu amăruntul, să va urma după hotărâre fermanurilor, nesupărându-să de cătră vameși.

44. Banii vechi, ci să socote la zăce unul, și să urma plata vămii, să nu să mai socotiască, ci să se ia bani noi, precum să arată mai sus anumi la toate ponturile cât<i> bani să plătească vamă.

45. Avaetul dumilorsale velițalor logofeți, câte șasă lei la pungă să aibă a da vameșii de la săne, pe suma cumpărăturii.

46. Una mie lei avaelul dumnealui vel vistiemic, să aibă a-l da vameșii de la săni.

47. Una mie lei avaelul dumnealui vel postelnic, să aibă a-l da vameșii de la săni.

48. Cinci sute lei de toată punga să aibă a da vameșii de la săni doftorului, i gerahului, și moașai politici.

49. Cinci sute lei avaelul lui vel vistiemic, să-l de vameșii de la săni, afară de suma cumpărăturii.

50. Una sută cincizăci lei să aibă a da vameșii de la săni diecilor de Visterie.

51. Pentru câtă marfă să va aduci de la Țarigrad pentru însuș gospod, supt pecete dumilorsale boerilor capuhaelii, aceea sumă să nu să superi de plata vămii.

52. Untul, miere, ceara, și alte lucruri cari cuprindi ponturile să plătiască vama și să vor triimite la Țarigrad din poronca gospod, pentru acele lucruri, câț<i> bani să va faci vama, să se scadă din suma cumpărăturii.

53. Închidere marginei, de să va întâmpla din vreo pricină viderată, atunci Slujba Vămii din luna acie ci să va întâmpla închidere marginei să se ia pe sama gospod, necăutându-să socotială pentru lunile trecute.

54. Orice marfă se va cumpăra și se va rădica de oricini dintr-ace plată de vamă și va treci-o piste hotar, să plătiască câte trii lei la sută.

55. Cinci mii lei să mai de vameșii de la săni, afară din suma cumpărăturii, pentru mile, pi cari nu este să se socotiască la zăci unul, și acești cinci mii lei a mililor să aibă a să analoghisi pi fieșticare lună, și, la sfârșit fieștecărie lună, să se de unde va fi poronca.

56. Una mie cinci sute lei liafa suiulgiilor să aibă a da vameșii de la săni, afară de suma cumpărăturii, plătinu-i pe fieștecărie lună cu câte una sută doizăci și cinci lei pe lună, însă datori să fie suiulgiiii a-ș lua răvaș pe fieștecărie lună de la dumnealor boerii epitropi ai Apilor, și cu acele răvașă să le de vămiișai banii.

57. Cinci sute de lei să aibă a da vameșii de la săni la Cutie Mililor, afară din suma cumpărăturii, după cuprindire hrisovului, care bani să-i dei în vreme ce vor lua ponturile Slujbii.

58. Banii vămii, a Cămării, să se de acum înainte doi ciferturi pentru doi luni, ghenar și februar, iar de la sfârșitul lunii lui februar, adică de la zi întâi a lunii lui mart, să se plătiască cu ciferturi la cincisprezăci zăle a fieștecărie luni.

59. Cumpărătorii Slujbii datori să fie, în vreme ci vor lua ponturile Slujbii, să de chizăș neșuștoriu, singur răspunzătoriu pentru plata banilor la vadelile arătate.

60. Pe suma ci va agiungi Slujba la strigare ce de pe urmă, să aibă a mai da cumpărătorii, de la sini, analogon a Casii Răsurilor la zăci lei unul, afară din suma cumpărăturii, cari bani să aibă a-i da pe ciferturi, iarăși pe fieștecărie lună, la sfârșit fieștecărie luni.

61. Șapte sute cincizăci lei avaelul dumnealui vel cămăraș, să-l de vameșii de la săni, afară de suma cumpărăturii.

62. Cinci sute lei avaelul dumnealui vel gramatic, să-l de vameșii de la săni, afară de suma cumpărăturii.

Cu aceste ponturi s-au vândut Slujba Vămii din toată țara, cinstit și credincios boerului domniei mele, dumnealului Conștandin Balș, vel logofăt de Țara de Gios, pe giunărate de an, adecă de la zi întâi a lunii lui ghenar 1804 și pân la sfârșitul lunii lui iunie, drept 102.500 lei, adecă una sută doi mii și cinci sute lei banii Cămării, bez analogon și celelalte avaeluri, după cum să arată mai sus, prin ponturi”.

GLOSAR

abà = stofă groasă, din lână.

ahtinaméli (ahidnamé) = documente solemne date de sultanul Imperiului Otoman.

analoghisi (a) = a împărți ceva.

analogon = adaos la o sumă sau la o obligație bănească.

avaet (havaet) = venit bănesc, provenit din exercitarea unei slujbe.

<http://www.cimec.ro> / <http://cmiabc.ro>

băcălie (băcănie) = dugheană cu produse alimentare.

bez = fărâ; în afară de.

bute (butoi) = vas mai mare decât polobocul, în care se păstrează lichide.

capan împărătesc = depozit de alimente în Imperiul Otoman.

capanlâi = negustori turci care cumpărau produse alimentare din Țările Române pentru a aproviziona orașul Istanbul și cetățile turcești dunărene.

Carvasarà = Casa Vămilor.

Casa Răsurilor = instituție ce administra un fond din care erau plătiți cu leafă slujbașii statului.

cărțulie = adeverință de plata vămii eliberată vechilor negustori.

cântar = măsură medievală de greutate. În Moldova, un cântar cuprindea 44 de ocale, adică 56,5 kilograme.

chitri = arbori exotici, cu fructe comestibile.

cifert = sfert.

cornărit = dare percepută de la negustorii de vite mari, comute.

controbon = contrabandă; marfă confiscată.

Cutia Milelor = bani adunați din diferite surse, care erau folosiți pentru ajutorarea oamenilor bolnavi.

fatură = factură.

gelepi = negustori turci, armeni, greci, evrei, care cumpărau oi în Țările Române pentru a le duce în Imperiul Otoman.

gerah = medic chirug.

ialoviță = vacă îngrășată, pentru tăiere.

ispravnici = denumirea conducătorilor majorității ținuturilor moldovenești în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și în prima jumătate a secolului al XIX-lea.

izvod = listă; condică de socoteli.

mascur = porc.

metaherisi (a) = a repara ceva.

mortasapie = veche taxă pentru vânzarea de cai, iepe, boi și vaci, în zilele de iarmaroc.

mumbaià (mubaià) împărătească = acțiunea negustorilor de a cumpăra oi și cereale pentru Imperiul Otoman.

ocă = veche unitate de măsură, egală în Moldova cu 1,283 kilograme.

pol = jumătate de leu vechi, adică 20 de parale sau 60 de bani.

povară = veche măsură pentru greutate, egală cu 140 de ocale (adică 180 de kilograme).

răvaș = scrisoare.

rodii = fructe exotice comestibile.

săftieni = piele subțire de animale domestice, din care se făceau obiecte de marochinărie.

sudiți = negustori străini, uneori și pământeni, supuși ai unui consulat străin din București sau Iași. Se bucurau de multe privilegii fiscale și juridice.

suhat = islaz; imaș pentru pășunatul vitelor.

suiulgi = vechi slujbași, angajați la serviciul Apelor.

tablă = tabel; listă.

vadeà = termen de plată; soroc.

vamă trecătoare = taxă vamală percepută pentru mărfurile care tranzitau Moldova.

velit = mare.

viderat = ceva neprevăzut.

zalhanà = abator; măcelărie.

Notariu C. B. ... 1804. Petru I.

1. ... 2. ... 3. ... 4. ... 5. ... 6. ... 7. ... 8. ...

ARHIVELE STATULUI ROMÂN

100 100

Naii ... de ...
 ...
 ...
 ...

- 10 ...
- 11 ...
- 12 ...
- 13 ...

